

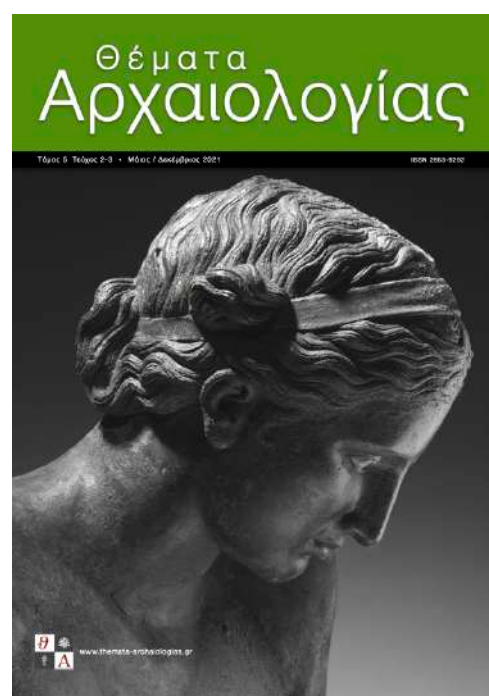
Αρχαιολογικά Νέα

Σεπτέμβριος / Δεκέμβριος 2021

Συγγραφέας: Σταυρούλα Μασουρίδη (Επιμέλεια)

Ηλεκτρονική διεύθυνση άρθρου (Url): <https://www.themata-archaiologias.gr/wp-content/uploads/2022/06/archaeological-news-2021-5-3-421-438.pdf>

© Περιοδικό Θέματα Αρχαιολογίας, τόμος 5, τεύχος 3, Σεπτέμβριος/Δεκέμβριος 2021, σ. 421-438

Τα **Θέματα Αρχαιολογίας** είναι ένα μη κερδοσκοπικό περιοδικό που έχει ως αποκλειστικό σκοπό να συμβάλει στην έγκυρη και επιστημονικώς αποδεκτή διάδοση και οικειοποίηση του τρόπου σκέψης και των κατακτήσεων της Αρχαιολογίας και της Ιστορίας της Τέχνης.

Αυτό το άρθρο χορηγείται με άδεια Creative Commons Αναφορά Δημιουργού-Μη Εμπορική Χρήση-Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 Διεθνές

ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ

ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΚΟΙΜΗΣΗ ΘΗΡΑΣΙΑΣ

Από τις 4 έως τις 30 Αυγούστου 2021 πραγματοποιήθηκε η 7η περίοδος συστηματικής ανασκαφής στη θέση Κοίμηση στη Θηρασία. Η ανασκαφή αφορά τη διερεύνηση του Πρωτοκυκλαδικού και Μεσοκυκλαδικού οικισμού που βρίσκεται γύρω από το μοναστήρι της Κοίμησης στο νότιο άκρο του νησιού, στα όρια του γκρεμού της καλντέρας, που δημιουργήθηκε από τη μεγάλη μινωική έκρηξη του 16ου αιώνα π.Χ. (εικ. 1).

Στη φετινή ανασκαφική περίοδο οι εργασίες επικεντρώθηκαν σε δύο σημεία. Το πρώτο και κυριότερο ήταν στη βορειοδυτική περιοχή του οικισμού, όπου την προηγούμενη ανασκαφική περίοδο είχαν φανεί πολύ ισχυροί αναλημματικοί τοίχοι σε ύψος σχεδόν δύο μέτρων, δύο εσωτερικοί χώροι κτηρίων (X1, X2), από τους οποίους ο ένας με θρανίο και ένας εξωτερικός αύλειος χώρος, επίσης με θρανίο. Η κάλυψη του τμήματος αυτού του οικισμού κάτω από τα στρώματα της έκρηξης του ηφαιστείου της Σαντορίνης συνέβαλε στην εξαιρετική διατήρηση των οικιστικών καταλοίπων (εικ. 2). Οι παραπάνω χώροι ανασκάφηκαν πλήρως και έτσι διευκρινίστηκαν θέματα μορφής και φύσης τους αλλά και θέματα χρονολογικά, με την παρουσία μεσοκυκλαδικών στρωμάτων, αλλά και με την παρουσία πρωτοκυκλαδικών φάσεων διαφόρων περιόδων, που σε μερικά σημεία φθάνουν πιθανώς στις αρχές της Πρωτοκυκλαδικής περιόδου. Επίσης ανασκάφηκε ένας νέος χώρος προς τα νότια σε επαφή με το σημερινό χείλος του γκρεμού δείχνοντας έως πού έφθασε η ηφαιστειακή κατακρήμνιση. Ο τελευταίος αυτός χώρος επικοινωνεί μέσω θύρας με στενό επίμηκες δωμάτιο της Πρωτοκυκλαδικής περιόδου. Κοιτά σε αυτή τη θύρα, σχεδόν στο κατώφλι, βρέθηκε το 2019 σφράγισμα με σημεία γραφής.

© Τμήμας Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου

1. Άποψη του λόφου της Κοίμησης.

Ο εσωτερικός χώρος του κτηρίου με το θρανίο (Χώρος 2), όπου υπήρχε σημαντικότητα μεσοκυκλαδική απόθεση, έδωσε τις μεγαλύτερες εκπλήξεις. Ολοκληρώνοντας την ανασκαφή του χώρου προς τα βόρεια και ανατολικά αποκαλύφθηκε ένα δεύτερο ελλειψοειδές κτίσμα μετά από αυτό που είχε αποκαλυφθεί παλαιότερα στο νοτιοανατολικό τμήμα του οικισμού. Σε γενικές γραμμές έχει την ίδια μνημειακή μορφή και παρόμοιο προσανατολισμό, ενώ η ανίδα εγκιβωτίζεται σε δύο λιθοσωρούς ένθεν και ένθεν, πιθανότατα αναλημματικούς (εικ. 3). Το κτίσμα είναι αισθητά μεγαλύτερο, σώζεται σε μεγάλο ύψος και διαθέτει εγκάρσια κατασκευή που καταλαμβάνει το άκρο της ανίδας.

2. Άποψη των κτηρίων και της κλιμακωτής διόδου στο βορειοδυτικό τμήμα του οικισμού.

© Τμήμας Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου

3. Ανασκαφή αψιδωτού κτηρίου με θρανίο.

Στην υπαίθρια αυλή, στην οποία ανοίγει το παραπάνω κτίσμα και όπου καταλήγει κλιμακωτή διάδοδος που ακολουθεί την ισοϋψή από τα ανατολικά προς τα δυτικά, συμπληρώθηκε επίσης η ανασκαφή. Φάνηκαν οι προεκτάσεις της, οριοθετήθηκε το άνητρο που την ορίζει προς τα νότια, αποκαλύφθηκαν επιπλέον βαθμίδες στη διάδοδο και ένα άλλο θρανίο στη βόρεια πλευρά της αυλής. Ενδιαφέροντα ήταν και τα ευρήματα της αυλής με πολλά λίθινα εργαλεία, οψιανούς και μεγάλες μυλόπετρες. Ήταν καταφανώς χώρος εργασίας. Η κεραμική ήταν κυρίως Μεσοκυκλαδική αλλά και με διάσπαρτη παρουσία της Πρωτοκυκλαδικής. Υπήρχαν και ορισμένα κατάλοιπα υφαντικών εργαλείων που υποδεικνύουν νηματουργικές και ενδεχομένως υφαντικές εργασίες.

Ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία της φετινής περιόδου είναι ότι διαφαίνεται κάποιος οχυρωματικός χαρακτήρας του μεγάλου εξωτερικού αναλημματικού τοίχου προς τα νοτιοδυτικά λόγω της γειτνίασης με κατασκευή που μοιάζει με πεταλόσχημο προμαχώνα. Αυτό ενισχύεται και από την εύρεση μικρής εξωτερικής κλίμακας στον μνημειώδη τοίχο, που οδηγεί προς το εσωτερικό και προς το πλάτωμα της κορυφής (εικ. 2). Δεδομένου ότι οι άλλοι κυκλαδικοί οικισμοί της περιόδου είναι τειχισμένοι, πιθανότατα αυτό συνέβαινε και στον οικισμό της Κοίμησης στη Θηρασία. Τέλος στην περιοχή των τριών ανδρών που βλέπει στην ανατολική πλαγιά του λόφου έγινε μικρή τομή για την διακρίβωση της κατεύθυνσης της βαθμιδωτής διάδοδος που τέμνει κάθετα τα άνητρα, ανεβαίνοντας την ανατολική πλαγιά προς την κορυφή του λόφου. Από ό,τι φαίνεται η διάδοδος στρίβει προς τα βόρεια προς μία σειρά διαδοχικών φυσικών βράχων. Η κατεύθυνση αυτή του μικρού δρόμου υποδεικνύει ότι ο οικισμός εκτεινόταν και προς τα βορειοανατολικά, πίσω από το σημερινό μοναστήρι. Ο χρο-

νολογικός ορίζοντας εδώ είναι αποκλειστικά πρωτοκυκλαδικός, όπως και στα παραπλήσια άνητρα.

Η φετινή περίοδος αποτέλεσε μία φάση ωρίμανσης. Ερευνήθηκαν πιο διεξοδικά χώροι των οποίων είχε αρχίσει η ανασκαφή τον προηγούμενο χρόνο, αλλά με την ενδιαμέση μελέτη με πιο ώριμη ματιά να καταστρώθηκε ακριβέστερη στρωματογραφία με ευρύτερα συμφοραζόμενα. Ο οικισμός της Κοίμησης, λίγο ασαφής ως προς τη μορφή στην αρχή, άρχισε να αποκτά χαρακτηριστικά πολεοδομικού σχεδιασμού, με τη ρυμοτομία του, τη σοφή διαμόρφωση των ανισόπεδων επιπέδων, τα πολλαπλά του ανοίγματα. Σιγά σιγά αρχίζουν να γίνονται κατανοητοί και οι ασύμμετροι κανόνες του. Η αρχιτεκτονική του συνίσταται σε μία εναλλαγή καμπυλοτήτων, ισχυρών τοίχων, αναλημμάτων, δαπέδων, θρανίων, ανοιγμάτων, εξεδρών με αινιγματικούς ρόλους, ηφαιστειακών βράχων. Ο οικισμός σκαρφαλώνει πεισματικά, πραγματικά και μεταφορικά, και μας καλεί να προσπαθήσουμε να καταλάβουμε τη λογική και τη σκέψη μέσα από την ύλη.

Η ανασκαφή αποτελεί συνεργασία του Τμήματος Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου (Κώστας Σμπόνιας), του Πανεπιστημίου Κρήτης (Γιannis Τζαχίλη) και της Εφορείας Αρχαιοτήτων Κυκλάδων (Μάγια Ευσταθίου), με την επιστημονική συνεργασία της Κλαίρης Παλυβού (ΑΠΘ) καθώς και διεπιστημονικής ομάδας συνεργατών. Η ανασκαφική έρευνα και μελέτη πραγματοποιήθηκε με τη συμβολή της Γενικής Γραμματείας Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής και του Ινστιτούτου Αιγαιακής Προϊστορίας (INSTAP).

Πηγή: Τμήμα Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου

ΙΕΡΟ ΤΗΣ ΑΜΑΡΥΣΙΑΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ ΣΤΗΝ ΑΜΑΡΥΝΘΟ

ΝΕΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΝΑΣΚΑΦΕΣ 2021

Στους χώρους του λουτρού επικεντρώθηκαν οι εργασίες της φετινής συστηματικής αρχαιολογικής έρευνας στο Χιλιόμοδι Κορινθίας, στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος «Αρχαίας Τενέας», υπό τη διεύθυνση της αρχαιολόγου Δρος Έλενας Κόρκα και με φορέα υλοποίησης τη Διεύθυνση Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού. Τα ευρήματα του προγράμματος τεκμηριώνουν την οργανωμένη κατοίκηση στην περιοχή της Τενέας από την 3η χιλιετία. Η ποιότητα, καθώς και η ποσότητα των ευρημάτων υποδεικνύουν την ύπαρξη ενός καλά οργανωμένου οικισμού την περίοδο αυτή, τοποθετώντας για πρώτη φορά την Τενέα στο χάρτη των πρωτοελλαδικών οικισμών της βορειοανατολικής Πελοποννήσου. Σκοπός της φετινής έρευνας ήταν η ολοκλήρωση της ανασκαφής των επιμέρους χώρων του ρωμαϊκού λουτρού, που ανασκάφηκε το 2019 και το 2020, και αφετέρου η διερεύνηση πιθανής επέκτασης των χώρων εμπορικής δραστηριότητας που εντοπίστηκαν για πρώτη φορά το 2020. Πιο συγκεκριμένα, πίσω από την αψίδα του δυτικού caldarium αποκαλύφθηκαν οι βεσπασιανές των λουτρών. Εντοπίστηκαν υπερυψωμένο δάπεδο από πήλινες πλάκες και κτιστοί αγωγοί επενδυμένοι με πήλινες πλάκες και κεράμους, που εξυπηρετούσαν στην απορροή των λυμάτων. Στο χώρο βρέθηκαν οκτώ νομίσματα, εκ των οποίων το ένα χρονολογείται στα τέλη του 2ου αι. μ.Χ. με αρχές του 3ου αι. μ.Χ. και τα υπόλοιπα στα τέλη 4ου αι. μ.Χ. με αρχές 5ου αι. μ.Χ., καθώς και ευρήματα ρωμαϊκών χρόνων, όπως χάλκινο δαχτυλίδι, οστέινη περόνη, λύχνοι

και μαρμάρινος κιονίσκος. Εν συνεχεία, βόρεια των θερμών δωματίων ανασκάφηκε το τρίτο praefurnium των λουτρών και οι χώροι που εξυπηρετούσαν στην αποθήκευση υλικών-ξυλείας για τη λειτουργία του. Εντός των τομών αυτών, μεταξύ άλλων ευρημάτων των ρωμαϊκών χρόνων, βρέθηκαν καταπεσμένα αρχιτεκτονικά μέλη αρχαϊκής περιόδου, ένας ηγεμόνας καλυπτήρας και μια επιζωγραφισμένη σίμη με πλοχμοειδή διακόσμηση (εικ. 1), στοιχεία που πιθανώς προέρχονται από κτίριο ίδιας χρονολογικής με αυτά περιόδου, το οποίο πιθανολογείται ότι βρίσκεται στην εγγύτητα του μνημείου και του οποίου έχουν εντοπιστεί σε προγενέστερες ανασκαφικές περιόδους σημαντικά αρχιτεκτονικά μέλη.

Με την αποπεράτωση των ανασκαφικών εργασιών στις ανωτέρω τομές ολοκληρώθηκε η ανασκαφή του κυρίως σώματος του λουτρού. Στο μνημείο συνολικής έκτασης περίπου 800 τ.μ. περιλαμβάνονται τρία θερμά δωμάτια (caldaria) με αψιδωτές απολήξεις, που διαθέτουν μικρές πσίνες (alvei) στο εσωτερικό τους, υποδαπέδια και εντοίχια θέρμανση και τρία praefurnia, δύο δωμάτια κρύου και χλιαρού λουτρού, εκ των οποίων το ένα είναι η piscina frigida, χώροι απόδυσης και ποδολουτήρες, βεσπασιανές, τριμερής δεξαμενή φίλτρανης νερού, δεξαμενή περισυλλογής βρόχινων υδάτων, υδατόπυργος και χώροι αποθήκευσης καύσιμης ύλης. Τα δημόσιον χαρακτήρα λουτρά της Τενέας φαίνεται πως θεμελιώθηκαν λίγο πριν τα μέσα του 2ου αι. μ.Χ. και στη συνέχεια ακολούθησαν δύο νέες οικοδομικές φάσεις, μία στον 4ο αι. μ.Χ. και μία στον 5ο αι. μ.Χ., κατά τις οποίες πραγματοποιήθηκαν παρεμβάσεις, επισκευές και επεκτάσεις.

1.

2.

3.

ΑΡΧΑΙΑ ΤΕΝΕΑ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ 2021

Ανατολικά του λουτρού συνεχίστηκε η διερεύνηση των χώρων εμπορικής δραστηριότητας με τη διάνοιξη νέων τομών. Διαπιστώθηκε πως επεκτείνονται τόσο στα βόρεια όσο και στα νότια, δημιουργώντας οικοδομικές νησίδες που οριοθετούνται από οδούς και παρόδους. Συγκεκριμένα, εντοπίστηκαν σε παράταξη, στον άξονα ΝΔ προς ΒΑ, έξι νέα δωμάτια, που φαίνεται ότι έφεραν στέγαση, διαστάσεων κατά μέσο όρο 7 μ. × 5 μ. με μεσοτοιχίες και θυραία ανοίγματα. Η ανασκαφή των παραπάνω χώρων βοήθησε σημαντικά στην χαρτογράφηση του αστικού ιστού της πόλης, ο οποίος διαμορφώνεται διαρκώς με μεγαλύτερη σαφήνεια.

Στο εσωτερικό τους βρέθηκαν αντικείμενα εμπορικής δραστηριότητας, κεραμική ρωμαϊκής περιόδου χρηστικών αγγείων, γυάλινα και κεραμικά αγγεία κοσμητολογίας, περόνες, λύχνοι κ.ά. (εικ. 2), λάκκοι αποθήκευσης προϊόντων και 179 νομίσματα που χρονολογούνται από τα τέλη του 2ου αι. μ.Χ. μέχρι τα μέσα του 6ου αι. μ.Χ. (εικ. 4). Η συνέχεια της ανασκαφής στο δωμάτιο, όπου εντοπίστηκαν το 2020 ο θησαυρός των 30 χρυσών νομισμάτων των αυτοκρατόρων Μαρκιανού, Ιουστίνου Α' και Ιουστινιανού, απέδωσε πάνω από 120 νέα νομίσματα, ανεβάζοντας τον συνολικό αριθμό νομισμάτων σε 202, γεγονός που υποδηλώνει την έντονη οικονομική δραστηριότητα που συντελούνταν στο συγκεκριμένο χώρο. Στο ίδιο δωμάτιο, σε χαμηλότερο βάθος αποκαλύφθηκε πρωιμότερο κτίριο των ύστερων ελληνιστικών χρόνων, με κατεύθυνση Β/Ν. Το κτήριο φαίνεται να επεκτείνεται και πέραν των ορίων του ανασκαμμένου χώρου και θα ερευνηθεί περαιτέρω την επόμενη ανασκαφική περίοδο. Επιπλέον, ανασκάφηκαν δύο νέα κτίρια πιο βόρεια και πιο νότια των ανωτέρω χώρων εμπορικής δραστηριότητας, παρόμοια με αυτά τυπολογίας και στον ίδιο με αυτά άξονα, υποδηλώνοντας την επέκταση της πόλης και προς τις δύο κατευθύνσεις. Στα ευρήματα των συγκεκριμένων χώρων ξεχωρίζει ένας σφραγιδόλιθος από καρνεόλη όπου εικονίζεται προτομή νεαρού άνδρα (εικ. 3).

Τέλος, βόρεια του λουτρού αποκαλύφθηκαν τρία φρεατοειδή ασβεστοκάμινα με το στόμιο τροφοδοσίας τους. Στο εσωτερικό και εξωτερικό τους βρέθηκε σωρεία σφηνών ψαμμιτικού πετρώματος. Η κεραμική στο στρώμα των καμίνων χρονολογείται κυρίως στους ρωμαϊκούς χρόνους, δίχως ωστόσο αυτό να επιτρέπει με σαφήνεια να προσδιοριστεί η ακριβής χρονολόγηση των κατασκευών λόγω αναμοχλεύσεων. Μεταξύ άλλων, βρέθηκε μια ακέραη κωνική οινόχνη του τέλους του 7ου αι. π.Χ. και ένα τμήμα πήλινου ειδωλίου όρθιας γυναικείας μορφής κλασικών χρόνων (εικ. 3). Το στρώμα καύσης που εντοπίζεται στον χώρο των ασβεστοκαμίνων, επεκτείνεται και βόρεια αυτών με διαστάσεις 1,20 μ. × 1,13 μ. και πάχος 0,30 μ.

Η σπουδαιότερη ανακάλυψη της φετινής ανασκαφικής περιόδου, που προσθέτει νέα δεδομένα αναφορικά με την κατοίκηση στην περιοχή της Τενέας, είναι η ανασκαφή ενός κτιστού προϊστορικού (Πρώιμης Εποχής Χαλκού) αποθέτη. Εντοπίστηκε βόρεια του λουτρικού συγκροτήματος σε απόσταση 45 μ. και σε βάθος περίπου 2 μ. από την επιφάνεια

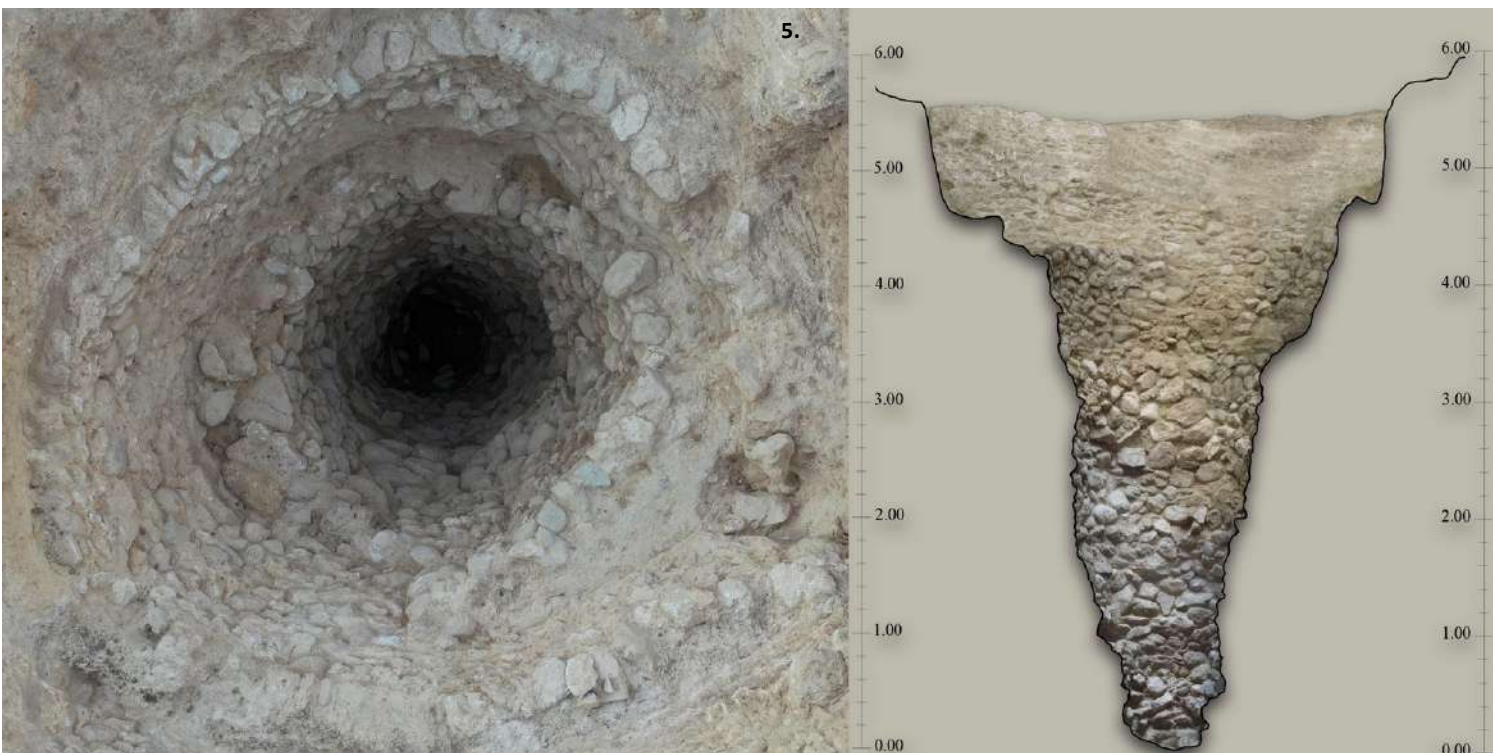
του εδάφους. Έφερε επάλυψη από στρώμα αργών λίθων και σωρεία κεραμικής πάχους περίπου 2 μ. Τα εσωτερικά τοιχώματα της εν λόγω κατασκευής αποτελούνται από ο-

μοιόμορφο και ιδιαίτερα επιμελημένο χτίσιμο από αργούς λίθους μεγάλου μεγέθους και στο ανώτερο τμήμα της διαμορφώνονται επάλληλα επίπεδα σπειροειδούς μορφής, που πιθανότατα εξυπηρετούσαν την κάθοδο και την άνοδο στο εσωτερικό της. Το σχήμα του αποθέτη είναι ελλειψοειδές με διαστάσεις αξόνων 3,30 μ. x 3,10 μ. και το βάθος του κάτω από το στρώμα επικάλυψης φτάνει στα 6,80 μ. Ο αποθέτης

στενεύει σταδιακά έως το τέρμα του, φτάνοντας να έχει τελικές διαστάσεις αξόνων 0,60 μ. x 0,45 μ. και εσωτερικό ύψος 4,80 μ. (εικ. 5).

Τα ευρήματα από το στρώμα επικάλυψης αλλά και το εσωτερικό του αποθέτη είναι ιδιαίτερα σημαντικά. Από αυτά ξεχωρίζουν ειδώλια κριαριών (εικ. 6), βάσεις αποθηκευτικών αγγείων με αποτύπωμα ψάθας και μία βάση με

ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΤΟΥ ΑΠΟΘΕΤΗ

7.

© ΥΠΠΟΑ

8.

© ΥΠΠΟΑ

αποτύπωμα φύλλων (εικ. 7), τμήματα από πήλινες εστίες με εγχάρακτη διακόσμηση (εικ. 7), τμήματα πιθανόν από φορητές πήλινες τράπεζες προσφορών με σπειροειδή και εγχάρακτη διακόσμηση (εικ. 7), πόδια τριποδικών αγγείων και κρατευτών, πρόχοι (εικ. 8), πολυάριθμα θραύσματα ανοικτών αγγείων, φιάλες με μαύρο και ερυθρό επίχρυσμα, φιάλες με πόδι και φιάλες με δακτυλιόσχημη ή επίπεδη βάση, κομβιόσχημες λαβές από πίθους, καθώς και σωληνωτές από μεγάλα ανοικτά αγγεία (εικ. 8). Λαβές με

έγκρουση και εγχάρακτη διακόσμηση και τμήματα πύθων με ανάγλυφη σχοινοειδή διακόσμηση (εικ. 9). Επιπλέον, ήλθαν στο φως τμήματα από κύμβες (σαλτσιέρες), αρύταινες, πινάκια και τμήμα λίθινου σκεύους (εικ. 9). Σημαντικός είναι και ο εντοπισμός μεγάλης ποσότητας σφονδυλίων, καθώς και πυρήνων, λεπίδων και απολεπισμάτων από οφινάνο, καθώς και λειασμένων εργαλείων (εικ. 10).

Το πρόγραμμα, υπό τη Διεύθυνση της Δρος Ε. Κόρκα, υποστηρίζεται από διεπιστημονική ομάδα, αρχαιολόγων με

υπεύθυνη την κ. Π. Ευαγγέλογλου, αρχαιολόγο της ΕΦΑ Κορινθίας, νομισματολόγων με υπεύθυνο τον Δρ Κ. Λαγό, ανθρωπολόγων με υπεύθυνη την αναπληρώτρια καθηγήτρια του Δ.Π.Θ. Χρ. Παπαγεωργοπούλου, τοπογράφων με υπεύθυνο τον καθηγητή αγρονόμων και τοπογράφων μηχανικών του Ε.Μ.Π. Α. Γεωργόπουλο και γεωλόγων με υπεύθυνο καθηγητή του Α.Π.Θ. Γρ. Τσόκα. Στο πλαίσιο των παραπάνω συνεργασιών εφαρμόστηκαν σύγχρονες μέ-

θοδοι φωτογραμμετρικής αποτύπωσης, τρισδιάστατης απεικόνισης χώρων, αντικειμένων, και ανθρωπολογικού υλικού, καθώς και γεωφυσικές διασκοπήσεις.

Πηγή: ΥΠΠΟΑ

ΤΥΜΒΟΣ ΚΑΣΤΑ

ΠΡΟΧΩΡΟΥΝ ΟΙ ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΕΛΥΦΟΥΣ ΣΤΟ ΤΑΦΙΚΟ ΜΝΗΜΕΙΟ

Γνωμοδότησε το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο, για την έγκριση της αρχιτεκτονικής προμελέτης κατασκευής εξωτερικού κελύφους του χώρου 1 -μεταξύ του περιβόλου και του πρώτου διαφραγματικού τοίχου που κοσμεύεται με τα γλυπτά των Σφιγγών- στο ταφικό μνημείο στον τύμβο Καστά στην Αμφίπολη, καθώς και της προμελέτης ανάδειξης του περιβάλλοντος χώρου του μνημείου, καθώς και των διαδρομών επίσκεψης στον αρχαιολογικό χώρο. Οι μελέτες αποτελούν εξειδίκευση της εγκεκριμένης από τον Δεκέμβριο του 2019 αρχιτεκτονικής μελέτης του Τύμβου Καστά.

Όπως δήλωσε η Υπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού Λίνα Μενδώνη, «οι εργασίες στο μνημείο στον τύμβο Καστά προχωρούν με τρόπο συστηματικό και μεθοδικό. Στην τελευταία μας αντοψία στο μνημείο, τον περασμένο Ιούνιο, είχαμε ανακοινώσει ότι οι ανωτέρω αρχιτεκτονικές μελέτες επρόκειτο να εισαχθούν για γνωμοδότηση στο ΚΑΣ μέχρι το τέλος Αυγούστου. Με εντατικό τρόπο απορροφούμε καθυστερήσεις που προκλήθηκαν στην πορεία του έργου εξαιτίας της πανδημίας, ώστε το μνημείο να καταστεί επισκέψιμο σε ειδικές ομάδες κοινού από το 2022».

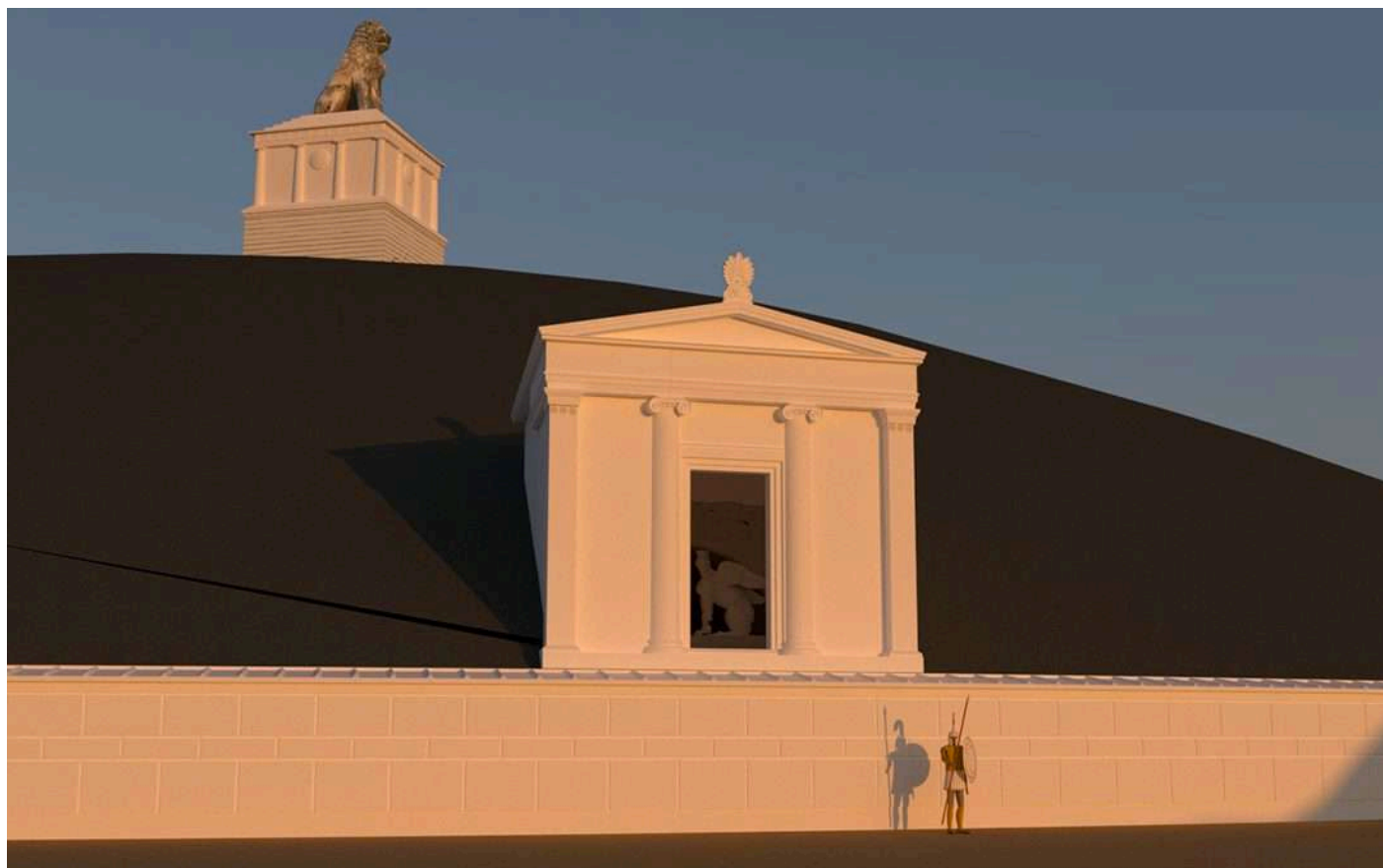
Η κατασκευή του εξωτερικού κελύφους στο μνημείο έχει ως στόχο:

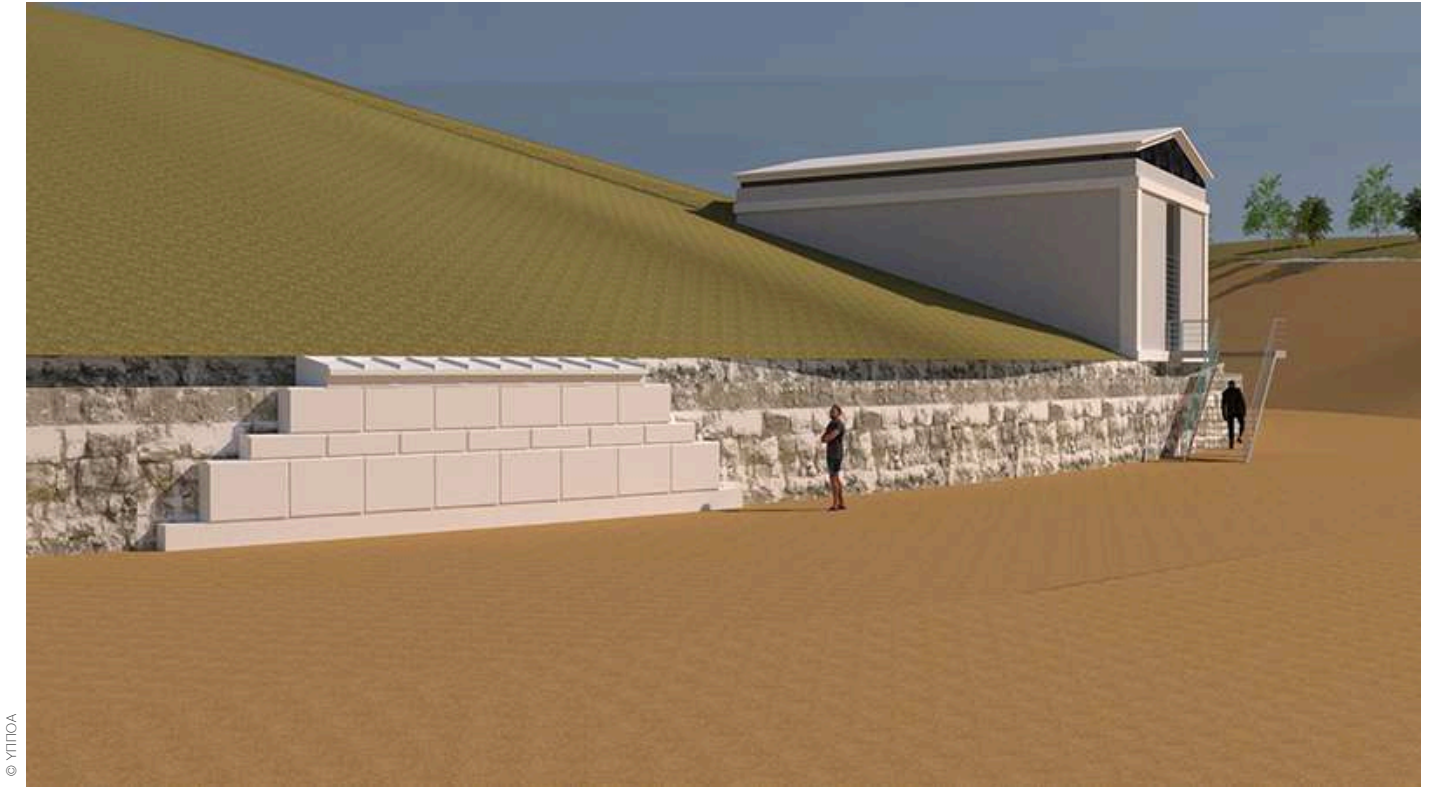
- Τη μόνιμη προστασία του χώρου αυτού, στον οποίο δεν σώζεται το προστώο και η στέγη, από την υγρασία και τις εξωτερικές καιρικές συνθήκες, καθώς οι τοίχοι του έχουν ευαίσθητα επιχρίσματα και χρώματα. Για αντίστοιχους λόγους πρέπει να προστατευθούν και τα γλυπτά των Σφιγγών.
- Τη συμβολή στην εξασφάλιση σταθερών συνθηκών θερμοκρασίας και υγρασίας, με την επιπρόσθετη τοποθέτηση ηλεκτρομηχανολογικής εγκατάστασης για ολόκληρο το ταφικό μνημείο, συμπεριλαμβανομένου του φωτισμού και της δυνατότητας κλιματισμού των χώρων.

Το κέλυφος σχεδιάστηκε έτσι, ώστε να αναφέρεται στην γεωμετρία και τις διαστάσεις του αρχαίου προστώου, χωρίς να το αντιγράφει, με απολύτως αφαιρετικά αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά. Στόχος είναι η αρμονική παρουσία του στον χώρο σε σχέση με το μνημειακό σύνολο, εξυπηρετώντας παράλληλα λειτουργικές ανάγκες, όπως η προσβασιμότητα και η θέαση από τον επισκέπτη.

Διασφαλίζεται επίσης η προσβασιμότητα του έργου σε ΑμεΑ, με διαμόρφωση διαδρομής από την είσοδο του αρχαιολογικού χώρου έως την είσοδο του ταφικού μνημείου. Εκεί θα υπάρχει ειδικός μηχανισμός μικρού αναβατορίου, σε επαφή με την εξωτερική μεταλλική κλίμακα.

Αναπαράσταση προστώου και τύμβου.

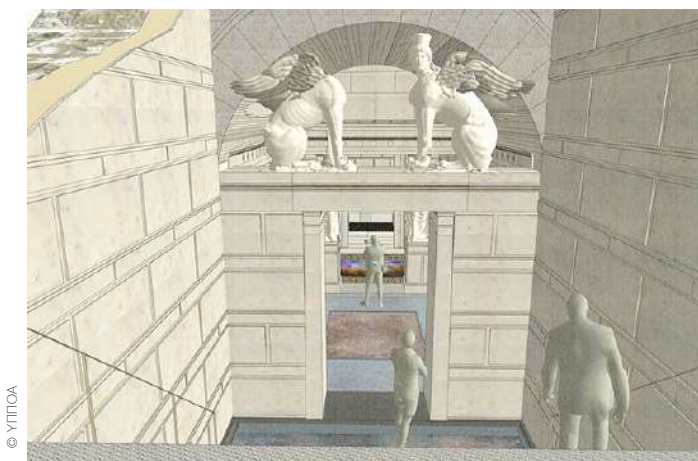
© ΥΠΠΟΑ

Πρόταση διδακτικής αποκατάστασης περιβάλλοντος και εξωτερικού κελύφους.

© ΥΠΠΟΑ

Πρόταση εξωτερικού κελύφους.

© ΥΠΠΟΑ

Στο εσωτερικό του μνημείου, διαμορφώνονται υπερυψωμένα δάπεδα πρόσβασης με βαθμίδες, τα οποία οδηγούν στο γυάλινο δάπεδο, που θα καλύπτει το βοτσαλωτό του Χώρου 1, ενώ στον Χώρο 2, θα κατασκευαστεί περιμετρικός διάδρομος με γυάλινο δάπεδο για την θέαση των Καρυάτιδων και του τρίτου χώρου, όπου βρίσκεται το ψηφιδωτό της «Αρπαγής της Περσεφόνης».

Η κύρια διαδρομή επίσκεψης θα εκκινήσει από την υφιστάμενη είσοδο, θα διατρέξει την δυτική πλευρά του Τύμβου και ακολουθώντας την κυρτή χάραξη του περιβάλλοντος θα κατευθυνθεί προς την είσοδο του μνημείου, συναντώντας το τμήμα της διδακτικής αποκατάστασης του περιβάλλοντος, όπου θα διαμορφωθεί επίπεδος χώρος θέασης. Θα συνεχίσει στην νοτιοανατολική πλευρά του Τύμβου, όπου σε τμήμα της περιμέτρου ο περίβολος σώζεται πλήρης.

Η δευτερεύουσα διαδρομή είναι προς την κορυφή του τύμβου, όπου βρίσκονται οι πρωιμότερες του τύμβου ταφές της εποχής του Σιδήρου και τμήμα του θεμελίου του ταφικού σήματος της κορυφής. Στο άκρο της διαδρομής, θα είναι ορατή από ψηλά η χάραξη του κυκλικού μαρμαρίνου περιβάλλοντος, όπως και ολόκληρη η ευρύτερη περιοχή, το Παγγαίο, ο Στρυμών, τα όρια της αποξηραμένης λίμνης Κερκινίτιδος και η Αμφίπολη. Και οι δύο διαδρομές θα κατασκευαστούν με «πατημένο χώμα» και θα σημανθούν με απλή περισοχίνιση σε συγκεκριμένα τμήματά τους.

Πηγή: ΥΠΠΟΑ

Πρόταση κίνησης επισκεπτών στον χώρο.

ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ

Ολοκληρώθηκε η πρώτη περίοδος της φετινής ανασκαφικής έρευνας στο πλάτωμα της Τραπεζάς, οκτώ χιλιόμετρα νοτιοδυτικά του Αιγίου, φέρνοντας στο φως, μεταξύ άλλων, πολύτιμα σύνολα κτερισμάτων και χάλκινα ξίφη. Η θέση ταυτίζεται με τις Ρύπες, πόλη που άκμασε κατά τους πρώιμους ιστορικούς χρόνους και μετείχε στον αποικισμό, ιδρύοντας τον Κρότωνα στη μεγάλη Ελλάδα.

Η ανασκαφή επικεντρώθηκε στην έρευνα της μυκηναϊκής νεκρόπολης, η οποία αναπτύσσεται στο νοτιοδυτικό προανές του πλατώματος και βρίσκεται πάνω στον αρχαίο δρόμο που οδηγούσε στην ακρόπολη των ιστορικών χρόνων. Οι τάφοι είναι θαλαμοειδείς, λαξευμένοι στο μαλακό αμμόδες υπέδαφος. Η χρήση τους ήταν πολύχρονη και εντατική, ήδη κατά την Πρωτοανακτορική περίοδο του μυκηναϊκού κόσμου, παράλληλα δηλαδή με την ακμή των μεγάλων κέντρων των Μυκηνών, της Τίρυνθας και της Πύλου. Σημαντική επανάχρηση των τάφων χρονολογείται στον 12ο αιώνα π.Χ., όταν οι τάφοι ανοίχθηκαν εκ νέου και κατ'επανάληψη, αποτελώντας παράλληλα χώρο τέλεσης ταφικών εθίμων και σύνθετων τελετουργικών πρακτικών ως το τέλος της Εποχής του Χαλκού, κατά τον 11ο αιώνα π.Χ.

Ανασκαφή στον προϊστορικό οικισμό.

Δωμάτιο προϊστορικής οικίας με εστία κατά χώραν.

Η έρευνα του τάφου.

Το στρώμα ταφής στο θάλαμο του τάφου.

Η ανασκαφή στη νεκρόπολη αποδίδει πολύτιμα σύνολα κτερισμάτων αποτελούμενα από αγγεία, πλήθος σφραγιδολίθους και κάθε είδους χάντρες και ψήφους από ποικίλα υλικά – γυαλί, φαγεντιανή, χρυσό, κορνεόλη, ορεία κρύσταλλο – συνθέτοντας περιδέσματα και περιτέχνα κοσμήματα, όπως και χρυσά περιάπτα σε σχήμα βουκράνων που

παραπέμπουν στις εμπορικές σχέσεις με το ανατολικό Αιγαίο και την Κύπρο.

Ο θάλαμος του τάφου 8, σχήματος ορθογώνιου παραλληλόγραμμου, ο οποίος ερευνήθηκε φέτος, παρουσίασε μια σύνθετη στρωματογραφία. Στο πρώτο στρώμα ταφών του 12ου αι. π.Χ., ερευνήθηκαν τρεις ταφές κατά χώραν, κτερισμένες με ψευδόστομους αμφορείς. Τα οστά των παλαιότερων ταφών είχαν αφαιρεθεί και τοποθετηθεί με σεβασμό και μεγάλη προσοχή σε δύο επάλληλους σωρούς στην πίσω πλευρά του θαλάμου σε επαφή με τα τοιχώματα του τάφου. Στην κορυφή αυτών των ανακομιδών, τρία γραπτά πήλινα αλάβαστρα και ένας αμφορέας χρονολογούν αυτές τις πρώτες ταφές στην Πρωτοανακτορική περίοδο (14ος αι. π.Χ.).

Μεταξύ των οστών και των κτερισμάτων που συνόδευαν αυτές τις παλαιότερες ταφές, χάντρες από γυαλί και κορναλίνη, πήλινο ειδώλιο αλόγου, είχε τοποθετηθεί και ένα εξαιρετικής διατήρησης χάλκινο ξίφος. Στη βάση του σωρού των οστών, βρέθηκαν, επίσης, τοποθετημένα δύο ακόμη ακέραια χάλκινα ξίφη, τα οποία σώζουν και μέρος των ξύλινων λαβών τους. Τα τρία ξίφη ανήκουν σε διαφορετικούς τύπους, Sandars D και E, και χρονολογούνται στην περίοδο ακμής της ανακτορικής περιόδου του μυκηναϊκού κόσμου. Η παρουσία αυτών των όπλων, όπως και οι μακρές λόγχες της ίδιας χρονολογικής περιόδου που βρέθηκαν κα-

Τα δύο χάλκινα ξίφη στη βάση των ανακομιδών.

τά την ανασκαφή σε όμορους τάφους στη νεκρόπολη της Τραπεζάς, είναι ιδιαίτερα σημαντική. Τη διακρίνουν από τις άλλες νεκροπόλεις της Αχαΐας υπογραμμίζοντας την άμεση εξάρτηση της τοπικής κοινωνίας από τα ισχυρά ανακτορικά κέντρα. Τα όπλα αποτελούν προϊόντα των ανακτορικών εργαστηρίων, ίσως των Μυκηνών, συνάδοντας έτσι με το Έπος και τη μυθολογική παράδοση που μας παραδίδεται. Σύμφωνα με αυτή, η Αχαΐα ανήκε στο βασίλειο του Αγαμέμνονα και ο άνακτας των Μυκηνών συγκέντρωνε στο γειτονικό Αίγιο τους αξιολογότερους άνδρες προκειμένου να συσχεφθούν με ποιόν τρόπο πρέπει να γίνει η εκστρατεία εναντίον του κράτους του Πριάμου.

Δεν είναι ακόμη αρκετά σαφής η θέση του μυκηναϊκού οικισμού της Τραπεζάς. Πιθανώς, κατά τη διάρκεια του πρώιμου κύκλου χρήσης της νεκρόπολης, ο οικισμός βρισκόταν σε ένα ύψωμα, σε απόσταση περίπου 100 μέτρων νότια της Τραπεζάς. Φέτος, παράλληλα, με την έρευνα στη μυκηναϊκή νεκρόπολη, η ανασκαφή τμήματος του οικισμού, αποκάλυψε μέρος ενός κτιρίου, ίσως μεγάρου. Πρόκειται για μια ευρεία ορθογώνια αίθουσα με εστία στο κέντρο και χαρακτηριστική κεραμική που την χρονολογεί στον 17ο αι. π.Χ.

Τη συστηματική ανασκαφή στην Τραπεζά Αιγίου, αρχαίες Ρύπες, διευθύνει ο Δρ Ανδρέας Γ. Βόρδος, αρχαιολόγος της Εφορείας Αρχαιοτήτων Αχαΐας. Στο διεπιστημονικό πρόγραμμα της έρευνας της μυκηναϊκής νεκρόπολης και του προϊστορικού οικισμού, μετέχει η Καθηγήτρια της Αιγαιακής Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Udine Elisabetta Borgna με ομάδα φοιτητών των Πανεπιστημίων Udine, Τεργέστης και Βενετίας, καθώς και με μεταπτυχιακούς φοιτητές Ελληνικών Πανεπιστημίων.

Πηγή: ΥΠΠΟΑ

Το μεγάλο ξίφος ανάμεσα στα οστά των ανακομιδών.

ΒΕΡΟΙΑ

ΑΓΑΛΜΑ ΤΩΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΑΠΟΚΑΛΥΦΘΗΚΕ ΣΕ ΣΩΣΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Στο κέντρο της αρχαίας αλλά και της σύγχρονης Βέροιας, πολύ κοντά στον επισκέψιμο αρχαιολογικό χώρο του Αγίου Παταπίου, σε σωστική ανασκαφή της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ημαθίας, σε ένα από τα ελάχιστα μη ανοικοδομημένα οικόπεδα της πόλης, ήλθε στο φως στις 17 Δεκεμβρίου 2021 ένα σημαντικό, απροσδόκητο εύρημα: ένα μαρμάρινο άγαλμα με ύψος σχεδόν ένα μέτρο (περίπου 3/5 του φυσικού) που χρονολογείται στους αυτοκρατορικούς χρόνους, όταν η Βέροια, ως έδρα του Κοινού των Μακεδόνων και νεωκόρος της αυτοκρατορικής λατρείας, ήταν η πρώτη πόλη της Μακεδονίας, κέντρο των πολιτικών και πολιτιστικών εξελίξεων στην περιοχή και συγχρόνως άξονας συνοχής και σημείο αναφοράς των αρχαίων μακεδονικών παραδόσεων.

Με ριγμένη στον αριστερό ώμο χλαμύδα να τυλίγεται γύρω από το χέρι του, ο γυμνός νεαρός με το αθλητικό κορμί αναδύεται από τον όγκο του μαρμάρου, ανακαλώντας

κλασικά πρότυπα, εικόνες αγαλμάτων που σχετίζονται με τον Απόλλωνα ή τον Ερμή. Πρόκειται για έργο ενός ιδιαίτερα ικανού τεχνίτη που ωστόσο είναι προφανές ότι δεν τελείωσε ποτέ. Για κάποιο λόγο, ο γλύπτης, μολονότι είχε προχωρήσει πολύ την επεξεργασία των κύριων όψεων, φθάνοντας σε σχεδόν τελικό στάδιο, αποφάσισε να εγκαταλείψει την προσπάθεια ημιτελή. Το γεγονός αυτό κάνει το μικρό άγαλμα ιδιαίτερα πολύτιμο για την μελέτη, όχι μόνο της τεχνοτροπίας, αλλά κυρίως των τεχνικών παραγωγής αυτών των έργων, πιστών αντιγράφων ή και πιο ελεύθερων επαναλήψεων διάσημων πρωτοτύπων, και μας βοηθά να προσεγγίσουμε από μια τελείως διαφορετική σκοπιά την βεροιώτικη σχολή γλυπτικής, η οποία εμφανίζεται με ιδιαίτερα αναγνωρίσιμα χαρακτηριστικά ήδη στα ελληνιστικά χρόνια και φθάνει στο απόγειό της την εποχή της μεγάλης ακμής της πόλης, όταν βασιλεύαν οι Αντωνίνοι και οι «Φιλαλέξανδροι» Σεβήροι (2ος-αρχές 3ου αι. μ.Χ.).

Πηγή: ΥΠΠΟΑ

© ΥΠΠΟΑ

Το άγαλμα των αυτοκρατορικών χρόνων το οποίο αποκαλύφθηκε σε σωστική ανασκαφή στο κέντρο της Βέροιας.

© ΥΠΠΟΑ

ΚΑΤΩ ΠΟΛΥΔΕΝΔΡΙ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΤΗ ΘΕΣΗ «ΣΚΙΑΘΑΣ»

Αρχιτεκτονικά κατάλοιπα μνημειακού κτηρίου έφερε στο φως ανασκαφική έρευνα της Εφορείας Αρχαιοτήτων Λάρισας στη θέση «Σκιαθάς», σε χώρο όπου διακρινόταν μαρμάρινο κατώφλι και τμήματα τοίχων. Από τα μέχρι τώρα ανασκαφικά δεδομένα προκύπτει ότι πρόκειται για ιερό των ελληνοιστικών χρόνων (3ος-2ος αι. π.Χ.), κατασκευασμένο από πωρόλιθο και ντόπιο λίθο. Εντοπίστηκαν αρχιτεκτονικά μέλη, όπως τμήμα από το επιστύλιο και πέντε κιονόκρανα δωρικού ρυθμού. Επίσης στο εσωτερικό του βρέθηκαν βάθρο αγάλματος, τμήμα στήλης, μαρμάρινο πόδι τράπεζας, καθώς και δύο μαρμαρίνες κεφαλές παιδιών, ενός κοριτσιού και ενός αγοριού.

Στην παραλιακή περιοχή Κάτω Πολυδένδρι του Δήμου Αγίας της ΠΕ Λάρισας και συγκεκριμένα στη θέση «Σκιαθάς», δίπλα στο λιμάνι του Αγιοκάμπου, πραγματοποιήθηκαν στην δασωμένη και δύσβατη ακρόπολη του κηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου σωστικές έρευνες από την ΕΦΑ Λάρισας, καθώς τμήματα κτηρίων διαφαίνονταν μετά από έκτακτες καιρικές συνθήκες ή ανθρωπίνες επεμβάσεις. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε υπό την επίβλεψη της αρχαιολόγου Νεκταρίας Αλεξίου.

Ο αρχαίος οικισμός στην εν λόγω θέση εκτείνεται πάνω σε χαμηλό ύψωμα στα ανατολικά πρόβουνα του όρους Μαυροβούνι που συνδέει την οροσειρά της Όσσας προς βορρά με την οροσειρά του Πηλίου προς νότο. Πρόκειται για τειχισμένο οικισμό, έκτασης 55 στρεμμάτων, ο οποίος διέθετε και φυσική οχύρωση, βαθύ ρέμα στα βόρεια, δυτικά και νότια. Δομημένος πάνω σε κλιμακωτά άνθηρα, αλω-

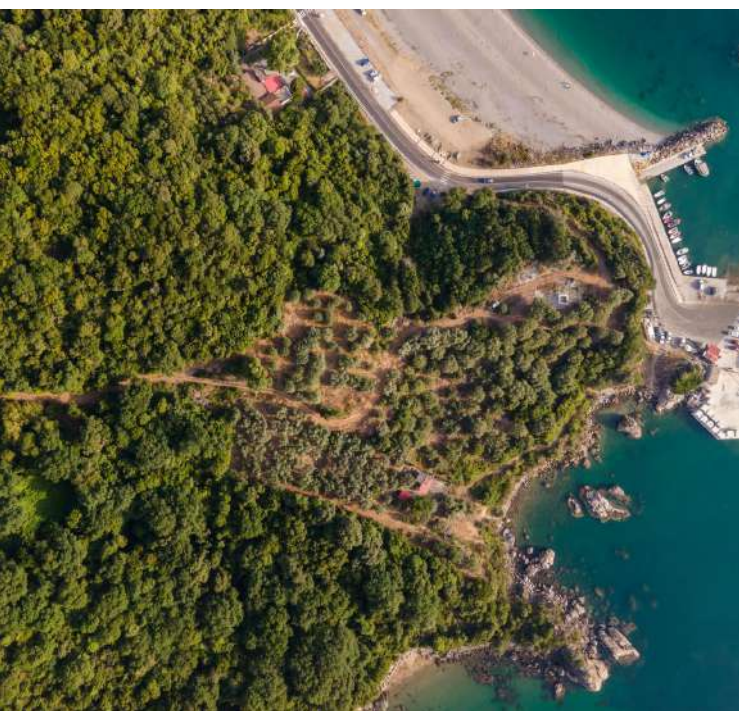
νόταν ανατολικά προς την θάλασσα και έφτανε στις βραχώδεις ακτές του βόρειου Αιγαίου. Διέθετε δύο φυσικούς ορμίσκους που πιθανά να ήταν τα λιμάνια του. Κατά το παρελθόν είχαν πραγματοποιηθεί από τον επίτιμο έφορο Αρχαιοτήτων Α. Τζιαφάλια έρευνες αποκάλυψης του τείχους της ακρόπολης. Από το χώρο προέρχονται σημαντικά ευρήματα, κυρίως από παραδόσεις, όπως γλυπτά, κεραμικά, νομίσματα, στην πλειοψηφία τους κλασικής και ελληνοιστικής εποχής, τα οποία φυλάσσονται στα μουσεία Λάρισας και Βόλου, ενώ ορισμένα εκτίθενται.

Αρκετά ήταν επίσης και τα κινητά ευρήματα όπως σιδερένια καρφιά, σιδερένια αιχμή βέλους, χάλκινοι δακτύλιοι, τμήμα χάλκινης φιάλης, μολύβδινα σταθμιά, χάλκινα θεσσαλικά και μακεδονικά νομίσματα. Επίσης εντοπίστηκαν πήλινα υφαντικά βάρη, πήλινα λυχνάρια, πινάκια, αγγεία πόσης και θραύσματα εμπορικών αμφορέων. Ανάμεσά τους ξεχωρίζουν ενσφράγιστες κεραμίδες με ονόματα ιδιοκτητών κεραμικών εργαστηρίων, καθώς και μια κεραμίδα με την επιγραφή ΜΕΛΙΒΟΙΑΣ που πιθανά να ταυτίζει τον οικισμό στη θέση Σκιαθάς με την σημαντική αρχαία πόλη της Μαγνησίας Μελίβοια, θέμα που απασχόλησε αρκετούς ερευνητές στο παρελθόν.

Πρόκειται για το πρώτο κτήριο της τειχισμένης πόλης που αποκαλύφθηκε, πέραν του τείχους. Επίσης, στο χαμηλότερο επίπεδο ερευνήθηκε τετράγωνος πύργος, που ανήκει στην κυρίως βυζαντινή περίοδο. Η συνέχιση της έρευνας αναμένεται να δώσει απαντήσεις σε σημαντικά αρχαιολογικά ζητήματα της παραλιακής αυτής περιοχής, που είναι πολύ πλούσια σε αρχαιότητες.

Πηγή: ΥΠΠΟΑ

Αγιοκάμπος, αεροφωτογραφία του αρχαιολογικού χώρου.

Αρχαίο κτήριο από νότια.

Αγίοκαμπος, άποψη του αρχαίου κτηρίου.

Αγίοκαμπος, θέση Σκιαθάς κεφαλή αγοριού.

Αγίοκαμπος, θέση Σκιαθάς, κιονόκρανο δωρικού ρυθμού.

ΕΠΙΔΑΥΡΟΣ

ΑΝΑΚΑΛΥΨΗ ΑΓΑΛΜΑΤΟΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΜΕ ΠΟΔΗΡΗ ΧΙΤΩΝΑ

Στις 16 Δεκεμβρίου 2021, ήλθε στο φως, στο χώρο της αγοράς της αρχαίας Επιδαύρου, ένα σημαντικό εύρημα. Πρόκειται για ένα φυσικού μεγέθους μαρμάρινο γυναικείο άγαλμα πολύ καλής ποιότητας. Το άγαλμα βρέθηκε ακέραιο, με εξαίρεση τα χέρια, που ήταν πρόσθετα, και το κεφάλι, που πιθανότατα έσπασε κατά την πώση του αφήνοντας στη θέση του τον ένθετο όλμο στερέωσής του.

Η ανασκαφική περίοδος είχε λήξει, αλλά η έντονη βροχόπτωση των προηγούμενων ημερών εμφάνισε μικρό τμήμα της πίσω όψης του αγάλματος, στο χώρο του περιβόλου, όπου οι εργασίες δεν είχαν προχωρήσει ακόμα σε βαθύτερα στρώματα. Σε συνεννόηση με την Προϊσταμένη της Εφορείας Άλκηστη Παπαδημητρίου και με προσωπικό της Εφορείας Αρχαιοτήτων Αργολίδας ανασκάφθηκε αμέσως η περιοχή, υπό την εποπτεία του πολιτικού μηχανικού της Εφορείας Ευ. Καζολιά και του ανασκαφέα του χώρου Β. Λαμπρινουδάκη.

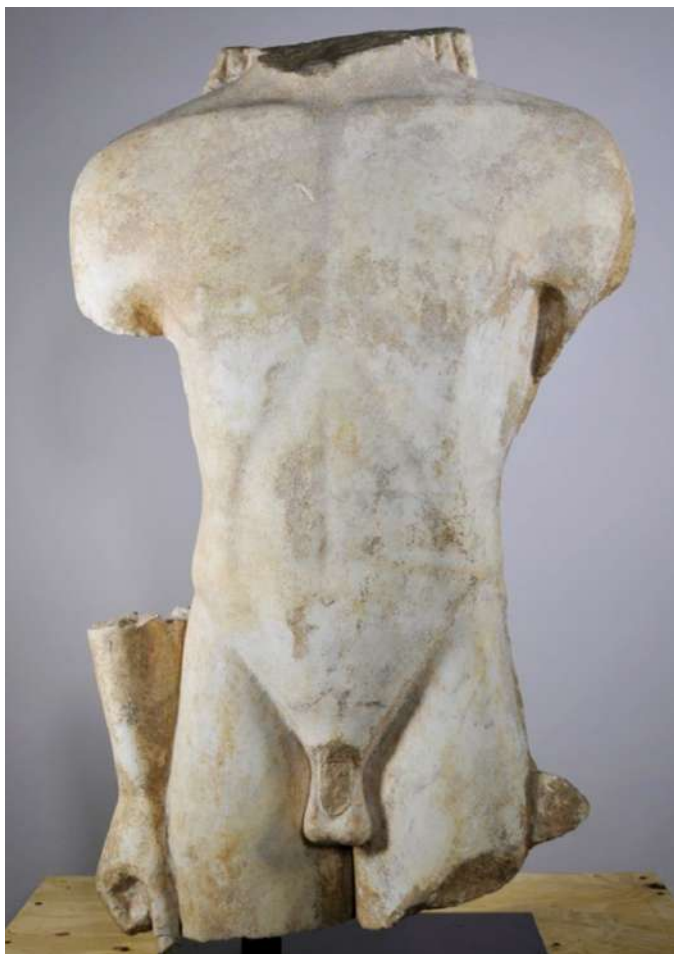
Το άγαλμα παρίστανε γυναίκα η οποία φορούσε ποδήρη χιτώνα και ιμάτιο. Το ιμάτιο στερεωνόταν αριστερά στον ώμο και το χέρι, απ' όπου κρεμόταν με πλούσιες πτυχές. Η μια του άκρη, περνούσε πίσω από την πλάτη, κάτω από τη δεξιά μασχάλη και ριχνόταν λοξά πίσω, πάνω από τον αριστερό ώμο. Στη θέση του δεξιού βραχίονα, επιφάνειες που διατηρούν τους συνδέσμους από πρόσθετα μέρη, δείχνουν ότι η μορφή έκανε τη χειρονομία της *ανακάλυψης*, δηλαδή, της ανάσυρσης του ιματίου με το δεξί χέρι προς τα έξω και πάνω, που ήταν χαρακτηριστική εγγάμων γυναικών, κατά την αρχαιότητα, και με την οποία συχνά απεικονιζόταν η Υγεία, σύζυγος ή κόρη του Ασκληπιού. Μια πρώτη εκτίμηση τοποθετεί το έργο στους αυτοκρατορικούς Ρωμαϊκούς χρόνους. Το άγαλμα μεταφέρθηκε σε αποθήκη στο Ασκληπιείο για φύλαξη, καθαρισμό και συντήρηση.

Στο χώρο εκτελείται από το 2015 συστηματική ανασκαφή από ερευνητική ομάδα του Πανεπιστημίου Αθηνών. Κοντά στο θέατρο της αρχαίας πόλης («μικρό θέατρο Επιδαύρου» σήμερα), που βρισκόταν μέσα στην αρχαία αγορά, έχει αποκαλυφθεί σημαντικό οικοδόμημα Κρήνης και συνδεδεμένος με αυτό περίβολος του 4ου αι. π.Χ., που στη Ρωμαϊκή εποχή απέκτησε νέα μορφή με την προσθήκη στοάς στη δυτική και θολωτού κτηρίου στη βόρεια πλευρά τους. Έχουν προκύψει στοιχεία που ενθαρρύνουν την ταύτιση του συγκροτήματος αυτού με το αναφερόμενο από τον Πausanias τέμενος του Ασκληπιού στην πόλη της Επιδαύρου.

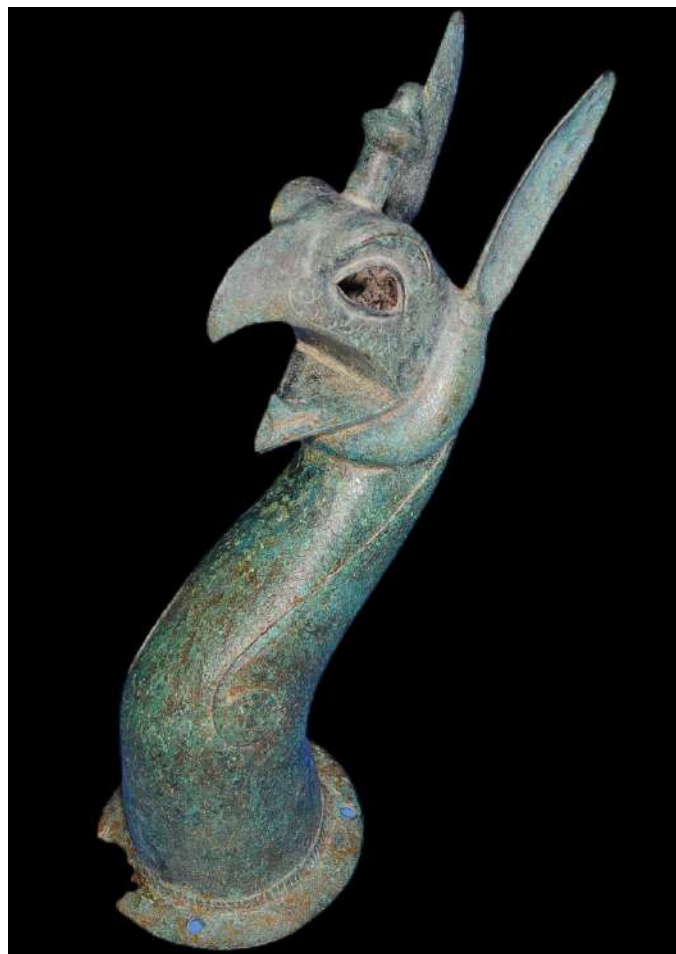
Πηγή: ΥΠΠΟΑ

**Άγαλμα γυναικός
με ποδήρη χιτώνα.**

Μαρμάρινος κορμός κούρου.
Χρονολογείται γύρω στο 560 π.Χ. Ύψος 78,8 εκ.
Έργο πιθανότατα βοιωτικού εργαστηρίου.

Μπρούντζινη προτομή γρύπα από τριποδικό λέβητα.
Χρονολογείται στα 660-630 π.Χ. Ύψος 31,24 εκ.
Προέλευση από τη Σάμο.

Το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού χαιρετίζει την αίσια έκβαση μιας πολύχρονης υπόθεσης, που διερευνήθηκε από το Γραφείο της Εισαγγελίας του Manhattan στη Νέα Υόρκη και η οποία έχει ως αποτέλεσμα την απόδοση 47 αρχαίων αντικειμένων στην Ελλάδα. Στο πλαίσιο της υπόθεσης αυτής, τεκμηριώθηκε ότι, μεταξύ των χιλιάδων αντικειμένων διαφόρων πολιτισμών που είχε στη Συλλογή του ο Michael Steinhardt, ένας από τους μεγαλύτερους συλλέκτες έργων τέχνης στον κόσμο, 180 αντικείμενα ήταν προϊόντα παράνομης διακίνησης και εξαγωγής από τις χώρες προέλευσής τους. Όπως δήλωσε η Υπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού Λίνα Μενδώνη, «Ευχαριστώ τις αρμόδιες Αμερικανικές Αρχές, τα στελέχη τους, και ιδιαίτερα τον Εισαγγελέα κ. Matthew Bogdanos, καθώς και τα αρμόδια στελέχη του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, τα οποία συνέδραμαν στο εγχείρημα της τεκμηρίωσης και της ανάκτησης των παράνομως εξαχθέντων από την Ελλάδα αρχαιοτήτων, που περιλαμβάνονταν στην Συλλογή Steinhardt. Ιδιαίτερα ευχαριστώ τη Διεύθυνση Τεκμηρίωσης και Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών του ΥΠΠΟΑ, που μάχεται καθημερινά και ακατάπανστα εναντίον της παράνομης διακίνησης των πολιτιστικών θησαυρών της χώρας μας, έναν στόχο που αποτελεί σταθερά υψηλή πολιτική μας προτεραιότητα». Τα αρχαία κινητά μνημεία που τεκμηριώθηκαν

και στο άμεσο μέλλον θα επιστρέψουν στην Ελλάδα, προέρχονται από τη Στερεά Ελλάδα, την Κρήτη, τις Κυκλάδες (Πάρο, Νάξο), τη Σάμο και τη Ρόδο. Ανάμεσα σε αυτά ξεχωρίζουν μία μινωική λάρνακα, ένας κορμός κούρου, μία χάλκινη προτομή γρύπα, κυκλαδικά αγγεία, ειδώλια και χάλκινα ξίφη. Εδώ και τρία χρόνια, η αρμόδια Διεύθυνση Τεκμηρίωσης και Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών του ΥΠΠΟΑ συνέδραμε αδιάλειπτα τις αμερικανικές εισαγγελικές αρχές στη διερεύνηση της υπόθεσης και στην τεκμηρίωση της προέλευσης και της παράνομης διακίνησης των αντικειμένων από την Ελλάδα. Αναζήτησε πληροφορίες σε πλήθος αρχείων που διαθέτει, συνεργάστηκε στενά με συγκεκριμένες Εφορείες Αρχαιοτήτων και συντόνισε με επιτυχία το δύσκολο αυτό έργο. Το αποτέλεσμα δικαιώνει απολύτως την προσπάθεια των Υπηρεσιών του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού.

Πηγή: ΥΠΠΟΑ

Επιμέλεια
Σταυρούλα Μασουρίδη
Αρχαιολόγος